

Nr 292.

Av herr **Skoglund** i Umeå **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, angående värntjänstutbildning för skolungdom.

Under åren fram till 1918 diskuterades ofta och ingående den då förekommande s. k. läroverksskjutningen. Till en del var denna debatt framsprungen ur politiska motiv, men den var i lika hög grad ett hävdande att det icke vore en skolans uppgift att lämna militär utbildning, även om denna gavs endast i begränsad omfattning. Medan debatten till en början böljade fram och åter, gav den till slut som resultat, att vapenövningarna från och med år 1918 skildes från skolans undervisning och förvisades till speciella organ.

Vad som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition nr 178 till årets riksdag innebär emellertid en återgång till de gamla förhållandena. Propositionen upptager nämligen förslag till skjutövningar för ungdom tillhörande läroverk och därmed jämförliga läroanstalter men också övningar i rapporttjänst, luftskydd, hemsjukvård m. m. Att propositionen överlämnats synes vara motiverat av de oroliga förhållanden, som prägla vår tid och som anses ställa vissa krav även på den yngre ungdomen.

Till en början vilja vi ifrågasätta lämpligheten i att framlägga förslag, som till sina verkningar innebära en återgång till tidigare, starkt kritiserade förhållanden. Vår uppfattning säger oss, att man icke bör utnyttja konjunkturella lägen som orsak till åtgärder, vilka sakna stöd i det allmänna folkmedvetandet. Vad som från olika håll yttrades över värntjänstutbildningssakkunnigas förslag innebär tillräckliga bevis härför. Även uttalanden av senare datum kunna anföras, där man om den föreliggande propositionen förklarar »att en slik beredskapsundervisning inte motiverar ett återuppväckande av principer, som det var hedervärt att gravlägga vid förra krigets slut».

Åtskilliga anse måhända, att de principiella erinringarna icke äro tillräckliga för att motivera ett avslag på propositionen. Den syftar ju till ett stärkande av den s. k. värnkraften. För vår del våga vi bestämt hävda, att en militarisering av ungdomen icke skapar en god samhälls- och medborgaranda. Propositionens väg är därför inte den rätta. Ungdomen skall i stället fostras till socialt levande, tänkande och kännande människor. Att lösa den uppgiften är förvisso den bästa värntjänsten. Arbetet därmed fordrar inga nya organisationer. Vi ha dem redan, framförallt i våra många och stora ungdomsorganisationer. Mycket av den samhällsanda, plikt-

trohet och offervilja, som i dag präglar den svenska beredskapen, är ett resultat av ungdomsorganisationernas fostringsarbete. Även för skolan och dess undervisning måste enahanda principer gälla. Av den anledningen blir vad propositionen erbjuder något, som icke leder till det önskade målet. Undervisningen måste få en social tyngd och till sitt innehåll vara betonad av förståelsen för det fria och folkstyrda Sverige. Tillåter den nuvarande ramen för undervisningen icke detta, ja, då bör det vara en uppgift för 1940 års skolkommitté att närmare undersöka och pröva den frågan. Utrymmet får dock icke göras så stort, att det lämnar plats för militära moment i undervisningen.

På den fysiska fostrans område pågår en omfattande frivillig verksamhet. Svensk scoutrörelse omfattar över 50 000 ungdomar, vilka på olika sätt fostras till fysisk spänst. Lägerliv, koloni- och sommarhemsverksamhet äro också åtgärder, som verka i samma riktning. Ungdomar i skilda åldrar och från olika samhällsgrupper komma där samman, och verksamheten ökar årligen i omfattning. Ungdomen i våra skolor är också föremål för fysisk fostran. Undervisningsplanen för rikets folkskolor föreskriver, »att undervisningen i gymnastik med lek och idrott har till uppgift att genom lämpliga övningar befordra lärjungarnas sunda allsidiga kroppsutveckling och såmedelst befordra deras kraft, hälsa och levnadsglädje». Huruvida s. k. idrottsdagar skola införas även för dessa skolor torde 1940 års skolkommitté böra pröva. Ett införande av dem behöver i varje fall inte ha något med den s. k. värntjänsten att skaffa.

Vad den föreliggande propositionen främst syftar till, nämligen att för vissa årsklasser ungdomar skapa möjlighet till viss militär-teknisk utbildning, är också det ordnat på frivillig väg. Tillgången till skjutbanor och förekomsten av en skytterörelse var f. ö. redan 1918 ett av skälen till att vapenövningarna utmönstrades från skolans arbetsordning. Om det var fallet 1918, så bör det vara det så mycket mer i våra dagar, då inte enbart skytterörelsen utan jämväl landstormens ungdomsrörelse och hemvärdet stå öppna för den ungdom varom propositionen talar. Just det förhållandet synes oss mer än annat tala för ett avslag på den föreliggande värntjänstpropositionen.

Under hänvisning till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 178 angående värntjänstutbildning för ungdom.

Stockholm den 13 april 1941.

Gösta Skoglund.

Elof Lindberg.

K. J. Andersson,
Alfredshem.

Karl Mäler.

Disa Västberg.

E. Oskar Åkerström.

Sigfrid Jonsson,
Alsen.

Sven Andersson,
Göteborg.

Verner Karlsson,
Grängesberg.

Lars Jonsson
i Haverö.

Anders Paulsen.

Ernst Berg.

Anna Lindqvist-Petersson.

Märta Öberg.

Uddo R. Jacobson.

J. W. Mårtensson.

J. A. Persson,
Tidaholm.

Nils A. Larsson
i Östersund.

Ivar Jansson
i Kalix.
